

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core-spondenti si nostri, si de a dreptulu la Redactiune Stationgasse Nr. 1, unde sunt a se adresá si corespondentiile, ce privesc Redactiunea, administratiunea s'eu expeditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publica

Pentru anunturi si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetitiile se facu cu pretiu scadutu. Pretiulu timbrului câte 50 cr. pentru una data se antecipa.

Une ori in septemana: Joi-a si vineri; éra candu va pretinde imbracatiunile materieloru, va esi de trei s'eu de patru ori in septemana.

Prenumeratiune,
pentru Austria:
Intregu 8 fl. v. a.
Statute de anu 4 fl. v. a.
Cariu 2 fl. v. a.
Pentru Romania si strainetate:
Intregu 12 fl. v. a.
Statute de anu 6 fl. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
ALBINA
semestrulu anului curinte ala II-lea, patrariulu ala III-lea, cu pretiurile vedu' in fruntea foii.
Redactiunea.

Budapesta, in 5 aug. n. 1874

Promiseram in nrulu precedentu, sa incepe indata cu publicarea lectorali, ce tocmai se votu' in casa Ungariei. Venim a ni implini promisa, publicandu in acestu nru in *capitululu antaiu*, 16 §§. cari noroade *dreptulu de alegere*.

Ne am adoperatu de o traducere ce póte de essacta, si — deca icistilulu impare fortiatu, rogamu pre priu, se fie convinsu, ca nu este virostra, ci — a testurei legii. Este ca tendintia consecinte si caracteristica ca in anumite locuri se fie de stilu guu; apoi detorintia nostra éra, a me sub ochii publicului nostru a lege asiá cum este ea.

Un'a numai, ca — pre candu la votu' acestei legi in Casa de diosu, tota a — cu noi dimpreuna tienea cumca de susu are se o treca prin ciurulu te si simplu, primind'o intru tote nici una dificultate, astadi mai multe reau a sci, cumca Nalt'a Casa a priu are de ougetu a face multe modificatiuni essentiali si anume, ca ori a emenda §. 5 despre *consulu leanu*, tocmai acela pentru care mai multu ne-am planu, tassandu de o mare nedreptate; — bo magiari in sa, si a nume cei din Transilvania, ar afia §-lu inca si asiá pre bunu, liberale pentru multimea olachiloru, tati'a seclii au fostu numai „servum”, adeca vite de jugu, si asiá ar cu ori-ce pretiu a mai urca acelu si peste totu a mai ingrenia comile de indreptatire electorale.

Aceste faime, pre cari noi — ce e stu, le tenemu de mai rele, de catu cele celu reu alu magnatiloru ma, chiar si a celoru din Transilvania, s'ar sustiené, firesce ca ni-ar fi o ca intru continuarea publicarii legii. — se speramu, ca cea-ce n'a succesu sa de diosu opozitiunii democrate, — nu va succede nici in cea de magnatiloru reactionari, macar ca precum ni se spune, unii, si anume *enyescii*, in ruptulu capului ambla adandu pre la colegii loru ungureni in contra legii si a — Romaniloru.

Budapesta, in 5 augustu n. 1874.

Cine ore va fi scornit'o faimos'a faima multu prósta decatu serioasa, — cumca: *ulu ministeriu regiu ungurescu, din pre de a intentiune de a molcomi spiritele Romanu, ingrigite pentru alegerea metropolitulu de Patriarchu alu Serbiloru, ar fi decisu, a de la acel'a o declaratiune formale, cumca ncia la tote drepturile de metropolitu alu aniloru!*

Adeca sciti, este ca si cum cine-va s'ar e, nu cumva prin alegerea si instalarea telui Procopiu de Patriarchu alu Serbiu, densulu se-si aróge totu de o data si unitatea de metropolitu alu Romaniloru, si — autonomi'a ierarchiei romane se de periclitata!!

Tare simplu ar trebui se fie acelu roa, carele — cu legea positiva in mana, si noscendu caracterulu parintelui Proco-

piu Ivacicovicu, ar tiené macar posibilu, macar si numai cugetabile atare abusu! Potemu spune, ca — nu avemu astfelu de imbecili in sinulu nostru si — nici ca am auditu macar intre copilandrii neosperti ai nostri astfelu de temere.

Mai plecati am fi a crede contrariulu, accoa adeca, ca — naltulu guvernulu regiu magiaru se teme de atare posibilitate si eventualitate. De câte tote — Dómne! nu se teme peccatosulu! Au nu tremura elu de umbr'a sa propria? Au nu se sparie elu de miscarea frundieloru in ventu si de murmurulu riu-lui veselu din vale?!

N'avemu noi, domniloru dragi, nici o ingrigire séu temere, nici o trebuintia de dechiaratiuni si abdicatiuni la manele — naltimei vóstre. Lasati-ne pe pace; metropolitulu nostru — de securu nu va trece de la noi fara co'ntielegere cu noi, si fara a depune spontanamente carm'a ce i-am incredintiat'o — in manele legali ale Consistoriulu metropolitanu, carele numai de catu si-va face detorintia legale, adunandu-se sub presiedintia celui mai betranu episcopu si convocandu congressulu nationale pentru necesari'a noua alegere si cele-lalte.

Foile domniloru de altmintrea continua a interpretá cari in catro alegerea metropolitulu nostru de Patriarchu alu Serbiloru. Cele guvenementali mereu se trudescu a face se créda lumea, ca acesta alegere este unu triumfu alu Regimulu magiaru si ca prin acést'a partit'a serbesca nationale a devenitu sparta si sfásiata! Prostu lucru. D'apoi ca — tocmai partit'a nationale in solidaritate a candidatu si alesu pre

intréga numai unu membru s'a retrasu de la alegere din adinsu, din motivele cele mai bine cuventate, precandu omenii guvernului nici pana astadi nu s'au unitu.

Foile opozitionali — se vedu a pricepe mai bine starea lucrurilor si deci o si judeca mai dreptu si spunu guvernului respicatu, ca — n'are cauza de feliu, de a se fall de triumfulu seu.

Cestiunea, deca metropolitulu romanu, parintelu Procopiu, va primi séu nu, — alegerea de Patriarchu, se ventiléda mai prin tote foile; cátra acést'a partit'a clericaliloru serbi reactionari pune tote in miscare, ca se intarite opiniunea publica a natiunei asupra acestei alegeri si asiá se impodece — de s'ar poté, intarirea prin MSA. —

In fino o rectificaro.
„P. Napoló” de astadi, luandu conosciintia despre explicarea ce dederanu noi (in nrulu 56.) actului de alegere din Carloveti, traduce cuvintele nóstre, unde diseramu, ca „Representantii natiunei serbe si-resbunara asupr'a hotiloru din sinulu propriu.” — in expresiunea principale „hoti” — cu „Tolvajok” — „lotri,” pentru de a ne denunciá acelorasi.

„P. Napoló” póte se ne denuncia si fora a mistificá, adeca spunendu adoverulu; cáci desi in limb'a nóstra „hoti” sunt toti blastematii, éra nu numai lotri, totusi credemu ca tocmai de aceea va ajunge a spune ca am numitu pre intrigantii si denunciantii natiunei serbecsi — „gazemberek”.

Budapesta, in 4 augustu n. 1874.

Adunarea nationale francesa din Versailles, in siedintia de vineri 31 iuliu a desbatutu propunere stangei pentru *disolvere*, si convocarea poporului la urna in septemvre, pentru alegerea unei nóue Camere.

Intréga drépt'a cu tote fractiunile ei s'a opusu din tote poterile, si asiá propunerea stangei a cadiutu cu 375 voturi contra 332.

Totu cu acea ocaziune adunarea a decisu a se prorogá dela 5 aug., adeca chiar de astadi, pona la 30 noemvre. Aci ilustrulu Gambetta

a tienutu éra o oratiune admirabile, prin carea a aretatu maioritatie, ca — ce reu si-pricepsu chiamarea; cum n'a facutu nemica pentru tíera, si — candu este ca se face, séu macar se reconosca ca nu scie séu nu póte se face, atunci ea decide a se pune la repausu pe patru luni de dile!

Destulu ca acuma celu pucinu domni monarhisti din maioritate pre unu timpu nu si-vor mai face hotilele in adunarea nationale, ci — cari in catro. —

Totu in acea siedintia din partea Republicanilor s'a staruitu, ca se se redice o data statulu de asiediu, carele din timpulu resbelului, fora nici o cauza, se sustiene asupra mai bine de diumetate a tíeroi. Dar in desiertu; cáci domniloru de la putere li mai place a stepani acolo absolutminte prin comandantii militari, si asiá refusara si acést'a pré drépta cerere a patriotiloru. —

In Spania paru a se pregati lucruri mari. Pre de o parte Prusso-Germania s'a pusu in co'ntielegere cu poterile cele mari, pentru d'a face se urme reconoscearea *Republicei ispanice*, pre candu d'alta parte totu Prusso-Germania aréta mare pofta d'a introveni in contra banditiloru lui Don Carlos. Destulu ca dejá unele vasa armate ale Germaniei cerula pe mare, observandu miscările Carlistiloru si a nume controlandu comunicatiunea náiloru straine cu rescolatii si transportulu pe furislu de arme si munitiune.

Intr'aceea guvernulu de Madrid face cele mai colosali opintiri, pentru d'a aduna si armá bine o ostire catu se póte de numeroasa, si sterpi pre laudatii Carlisti. Dupa cele mai nóue sciri, guvernulu spaniolu a inchieiatu spre acestu scopu unu contractu cu fabricele de statutu ale Prussiei pentru 100,000 de puce bune, precum si pentru multe tunuri si destule munitiuni si mondure. —

Piat'i'a internationale pentru grane.

Luni a trecuta, aici in Budapesta — pentru prim'a óra se adunara in numeru fórte insemnatu, din intru si din strainetate, cumperatori si produceti, resp. venditori de grane, pentru scopulu d'a presentá si oferí, si d'a ossaminá si cumperá marfa produsa in acestu anu in tíer'a nóstra.

Pentru d'a caracterisá insemnetatea acestei adunári va ajunge a amintí, ca „P. N.” organulu partitei de la cáarma — nu scie mai bine defint scopulu, de catu, ca s'a lucratu a *re-ocupá pe séma productelorunguresci piatile din Europa, pre cari anii trecuti, in lips'a de recolta si exportu la noi, ni le ocupasera productele Russiei si ale Americi.* Si „P. N.” crede, ca scopulu parte mare a succesu.

In diu'a numita, dupa médi la 5 óre, candu adunarea a fost mai completa, numerulu producentiloru, venitii cu probe de producte, si alu cumperatoriloru, venitii ca se véda si se inchieie cumperári, se urcase la 3800 individi.

Din strainetate au fost reprezentate piatile — Parisului, Amsterdamului, Rotterdamului, Stettinului, Coloniei, Berlinului, Lipsiei, Vratislaviei, Magdeburgului, Hamburgului, Mannheimului, Stuttgartului, Francfortului, Monachului, Zürichului, Triestului, Veneției etc; si — se 'ntielege, a Vieni, de unde sute de speculanti se infacisiasera.

In unanimitate s'a constatat bunetatea graneloru nóstre de estu timpu si s'au si inchieiatu unele cumperári; dar — multu mai ne'nsemnate, de catu ca se vré poté satisfac pre producentii nostri. Caus'a pentru carea nu s'a potutu desvoltá unu comerciulu de cumperári si vendiári mai estinsu si vivace — este, cáci pretiurile nu conveniáu. Producentii nostri considerandu pretiurile de anii tre-

cuti si productiunea destulu de marginita a tíeroi, céroau pretiuri multu mai mari, de catu ce erau plecati a oferí speculanti. Si asiá — éta catu numai s'a potu vinde si cu ce pretiuri:

Grádu: 52.200 centenarie vamali, cu câte 6 fl. 15—30 cr. celu mai frumosu, si 5 fl. 50—60 cr. celu de rondu.

Secara: 86.000 de meti — de cea mai frumoasa, cu câte 4 fl. 30—45 cr.

Ordii: 100.000 de meti, — bine cautatu, — celu mai frumosu cu câte 3 fl. 70 cr. pon' la 4 fl.; celu mai slabu, de nutretiu, cu 3 fl. 15—30 cr.

Ovesu: 150.000 de meti, bine cautatu pentru Germania mai vertosu, si platitu cu 2 fl. 25—30 cr.; éra pentru septemvre si câte cu 2 fl. 50 cr.

Cucurudiu s'a vendutu pentru maiu si iuniu 1875, 50.000 de centenarie vamali, câte cu 3 fl. 67—75 cr.

Rapiia s'a presentatu pucina si s'au vendutu 1000 de mesure câte de 150 ponti, cu 9 fl. 50 cr. mesur'a. —

Foile unguresci punu in prevedere, ca astfelu de piatie internationale se vor tiené pe fiecare anu. De altminterlea inchieiamu cu a spune, ca pretiurile gráului, mai vertosu in data dupa desfacerea adunárii, au scadiutu cu 10—15 cruceri, semnu ca producentii au mare lipsa de bani si se pléca a dá macar cu mai pucinu cástigu. —

Interpelatiunea.

despre care amintiramu in nrulu precedentu (56.) pre care in siedintia casei representative a Dietei Unguresce, s'aréta *interpelatiune* de catre *interpelatiune* in privintia peduriloru din fostulu confiniu militare banaticu, — este urmatóri'a:

1. Are dlu ministru conosciintia despre rezultatulu, resp. starea de astadi a activitatei comisiuniloru fórte sumtuóse, aprópe de duoi ani ocupate cu impartirea si resp. repartirea paduriloru din fost'a granitia, si anume a celei centrali din Temistóra si a celoru doue locali din Biserica-alba si din Caransebesiu? Si consideranda ca poporulu abia astépta terminarea operatiuniloru acelor comisiuni, este dlu ministru in stare de a dá desluoie liniscitória in acea privintia, ca óre pasiesce acea operatiune nainte, apropiat'a de terminare? — Séu deca nu, ca — este dlu ministru plecatu, a inteti cu destula energia activitatea acelor comisiuni, resp. terminarea catu mai curendu a misiunei loru, si astfelu a molcomi spiritele ingrigite tocmai prin tragandura acelei lucrári?

2. Are dlu ministru conosciintia despre aceea, ca — de si legoa, anume §. 6 alu articulu XXX de la 1873 dispune, cumca la impartirea paduriloru intre statutu si intre comunitati are se se tienea regul'a, ca comunitatiloru se li vina in parte acele paduri ce cadu in apropiarea loru, — totusi in mai multe locuri de repetite ori, a nume la *Ogradena* langa Rosiava si la opidulu Bozovicu, tocmai partile din apropiare acestoru comunitati s'au vendutu in mare estensiune la intreprinditori straini, cu pretiuri bagatele si s'au si taiatu parte mare, pre candu poporulu indreptatitu de acolo, asia dicendu in propriele sale paduri — nu capeta lemne, decatu cu mare anevoia si cu pretiuri indoite si intreite, si prin ce poporulu suferu indoita'dauna si resp. scadere? Si — deca dlu ministru ar avea conosciintia despre acést'a: facut'a, séu este plecatu a face dispusetiune in acea privintia, ca poporulu indreptatitu se fie scutitu de astfelu de paalire si resp. dauna, éra vinovatii se fie trasi la dare de séma?

3. Are dlu ministru conosciintia despre aceea, ca — banii luati pentru lemnele in modulu mai susu aretatu vendute, unde si cum se manipuléda, resp. cum se folosescu pentru scopurile destinatiunei acelor?

4. Are dlu ministru conosciinta despre acea aspra si necrutatoria procedere, respectiv mite globire cu bani si cu robote, ce se aplica in casuri de prevaricatiuni in contra poporului fostei granitie militare, — macar ca cauza principala a prevaricatiunilor de paduri — este tocmai traganarea impartirii padurilor; — si deca dlu ministru are conosciinta, nu se semte tocmai pentru acest'a in demnatu, pre langa intetirea actului de impartire, a dispune o procedere mai umana, seu celu pucinu tinererea cu rigore a legii in activitate si a oprt pedepsirea cu robote?

5. Bani din globele amintite, dupa natura comuna a padurilor, avendu a fi folostii spre scopuri comune, — are dlu ministru conosciinta, ca acei bani in ce felii de fondu incurgu, si care menitiune este se li se dee? —

Diet'a Ungariei.

In *siedinti'a de joi, 23 iuliu n. a. c.*, sub presidiulu ordenariu, dupa cele formali se presenta petitiuni, ce se strametu comisiunii petitionarie.

Urma ordenea de di: *Continuarea desbaterii asupra §-lui 12 din novel'a electorale.*

B. Orban, classandu dispusetiunile din §-lu 12, in mare parte, ca medilocie pre potrivite pentru a exploata alegerile in favorea partitei de la putere, — propune stergerea totale a acestui §; candu inse nu s'ar primi acest'a propunere a sa, face propunerea, ca celu pucinu se se adauga la §. 12 categoricamente, ca cei detienuti in inchisore pentru esecese electorali, seu steamete de acest'a natura, aceia se nu fie impedeati de la esecerea dreptului electorale.

C. Fabricius apera proiectulu regimului, si specialmente dispusetiunea in privinti'a restantiarilor contributionali.

C. Ghiczy declara, ca — ca medilocu finantiaru fortiatoriu seu esecutatoriu de dare, — nu primesce dispusetiunea punctulu 5; dara ca indemntru respunderea acurata a d'arilor — nu pote se n'o afle buna, si chiar candu colegii sei ministrii ar fi contra ei, elu si atunci ar trebui se se pronuncia pentru acea dispusetiune.

A. Lazar — este pentru stergerea intregului § 12.

originala in tote partile sale, si specialmente dispusetiunile referitorie la deliptele politice, caici tiene de forte periculosu a lasa esecerea dreptului electorale vr'unui cetatianu pre catu timpu acest'a si-espiedia peate grele incontra patriei etc.

I. Olah areta, ca sub deliptele de pressa nu se cuprindu numai crimele maiestatiche, ci si vetamari facia de persone senguratece; de aceea afla dispusetiunea relativa la deliptele de pressa forte nedrepta, si apoi tote dispusetiunile din §-lu 12 le explica de mediloece intru interesulu partitei de la putere. In urma se alipece votulu separatu; er respingendu-se acest'a, propune amendamentulu: dreptulu de alegere se fie conditionatu de restantie de dare nu numai din cerculu, unde va cine-va a fi aletorior, ci din intraga tier'a, unde numai are de a solvi contributiune.

Min. *I. Szapary* aplica, ca prin §. 12 se cere numai solvirea contributiunii din anulu precedent conecrierii si numai din cerculu in care vrea cineva — dupa ore care dreptu basatu pe legea electorale — se fie aletorior; a pretinde inse solvirea tuturor restantiarilor, precum si aceea ca se-si solvesca contributiunea preste totu, ori unde o detorioru statulu, — acest'a fiindu forte anevoiosu de controlatu si de esecutatu, nu voiesce se o primisca. Recomanda deci testulu originale.

B. Simoncsics cere eschiderea intregului §. 12.

I. Horvath, amentindu pasirile neconsecinti ale multoru membrii din drept'a, se alipece votulu separatu; candu inse s'ar respinge de catra maioritate acest'a, atunci propune, ca se se conditionie dreptulu de alegere de la solvirea de pretotindenea si a tuturor restantiarilor de dare.

I. Popoviciu-Desseanu spriginisce votulu separatu si face si din parte sa unele emendamente. (A se vede discursulu in totu cuprintulu seu in nrulu precedentu alu Albinei.) —

Se presenta print'unu nunciu alu casei magnatiloru proiectele de lege pentru caile ferate, primite nestramutate in casa magnatiloru. — Se vor substerne prenaltei intariri.

G. Nagy lovesce fora mila in partii'a deakista, numind'o *adverata masina de votare*, carea lucra dupa cum o punu cati-va in miscare. In vr'o doue randuri oratoriulu fu provocatu la ordine. In urma se declara pentru votulu separatu.

Siedinti'a se termina la 2 ore d. m. —

In *siedinti'a de vineri, 24 iuliu n. a. c.*, sub presidiulu ordenariu, dupa cele formali, se presentara petitiuni — cari se stamiseru comisiunii petitionarie, si se feceru interpelatiuni de interesu secundariu.

Urma ordenea de di: *Continuarea desbaterii asupra §-lui 12 din novel'a electorale.*

St. Teleszky sustiene votulu separatu si propunerea lui *P. Szontagh*; caici afla forte mare nedreptate in §-lu de sub intrebare, despoiandu acest'a de o parte pre restantieri, er de alt'a pre delicenti nu numai de dreptulu de a vota si nu numai pana candu sunt in inchisore, ci chiar si de dreptulu de a fi inseris in consemnatiunea aletorioru; deci ii despodia de dreptu pentru intregulu ciclu de trei ani. Pentru casulu candu nu s'ar primi votulu separatu si propunerea lui *Szontagh*, face elu propunerea, ca se se lamuresca, ca delicenti sunt despoiati nu de dreptulu de a se conserie ca aletorior, ci numai de esecerea dreptulu pana sunt in prinsore, er dispusetiunea despre restantieri propune se se lase cu totulu afara. —

C. Tisza, pentru a caracterisa partii'a deakiana, ai carei membri unulu cate unulu tote pricepu si tote promitu, dar candu se unesuc, totu in contra votedia, recurge la urmatori'a anecdota: „Unu colonelu voi odata se ajunga ceva prin consiliulu unei cetati, unde era stationatu ca comandate; de aceea se adresa catra senguratecii senatori, rogandu-ii se-i spriginisca cererea. Senatorii — unulu cate unulu i promisera partenirea cererii lui. Candu fu inse la adeca, cererea colonelului in senatu se respinse. — Audiendu colonelulu de acest'a, invita pre toti senatorii la prandiu. Se pregatisera mai multe plesse de mancaru. Servitorii le adusera tote de odata pe mesa, si bucatele senguratece apareau forte gustose. Nainte inse de a le imbia, colonelulu dispuse se se torne si mesteca tote plessele in unu blidu mare, apoi oferi ospetiloru se mestecatur'a nu era de a multumf apetitulu. Atunci le dise colonelulu: Vedeti, domniloru! Mancarile aceste senguratece erau forte gustose, mestecate inse sunt rele. Chiar asi sunteti si dvostra; fiecare ca individuu senguratecu e omu de omenia, ca totii la olata inse nu platiti nimica.“ Aplecandu apoi acest'a anecdota la partii'a deakiana, si aretandu netrebnicia acestei partite, espune urmariile dispusetiunii relative la restantieri, cum adeca nu se va nisuf nimenea se solvesca punctualmente restantie contribuionali, ci numai contributiunea din anulu premergetorioru conscriptiunii, si apoi inca — cum se deschide o cale larga coruptiunii ce si asi este pre latia in Ungaria, dandu se ocaziune candidatiloru a-si castigat aletorior, solvindu li contributiunea restante. In urma enuncia, ca primindu-se acestu §, va insinua protestu contra intregului proiectu.

C. Kerkapoly apera testulu comisiunii centrale. Elu sustiene, ca drepturile politice sunt a se da numai celor ce le merita prin sarcinele portate; deci precum se eschisera prin legea de necompatibilitate dela dreptulu de a fi ales — toti cei nedreptatiti moralmente, astu-feliu trebuie se se eschida prin acestu § toti cei ce nu satisfac conditiunii, pre carea si-basedia dreptulu de alegere.

De aci sustienendu, ca prim'a detorintia a cetatianului e — solvirea contributiunii, afla de indreptatita eschiderea de la dreptulu de alegere a celor ce nu-si implenescu acest'a detorintia. Areta apoi, ca catu are de a sacrificat statulu pentru senguratecii cetatienii, si conchidendu ca intersele statului sunt mai presus de tote ale sengurateciloru cetatienii, afla dispusetiunile §-lui 12 indreptatite — si din acea impregiurare, caici — mai numai cei avuti nu solvescu darea, — o datena rea ce trebuie curmata.

E. Simonyi combate pre *Kerkapoly*, sustiene indreptatirea argumenteleru opusetiunii si cere eliminarea §-lui 12.

Siedinti'a se redica la 1/4 3 ore d. m.

In *siedinti'a de sambata, 25 iuliu n. a. c.*, sub presidiulu ordenariu, dupa cele formali

se presenta petitiuni, ce se stramitu comisiunii centrale, se primesce reportulu comisiunii petitionarie, in urma carui-a petitiuniele se avisedia la concernintii ministri.

Urma ordenea de di: *Continuarea desbaterii asupra §-lui 12 din novel'a electorale.*

E. Matolay si *N. Szederkényi* ceru se se elimine §-lu 12; caici contine dispusetiuni parte superflue, parte nepotrivite si nemorali.

I. Paczolay se incerca a aperi §-lu de sub intrebare ca o consecintia a legii din 48. Adauge apoi, ca dispusetiunea relativa la restantieri va servi de mangaiare cetatieniloru ce au dreptulu de alegere, vedendu acesti-a ca pentru esecerea dreptulu electorale nu se pretinde numai censu, ci si solvirea punctuale a contribu tiunii.

D. Szilagyi apera testulu comisiunii centrale, explicandu ca dreptulu de alegere nu-lu considera ca unu ecivalente a contributiunii, dar lega esecerea lui de implenirea celei mai momentose parti constitutive a bazei lui, a censului, adeca de solvirea acurata a contributiunii. Areta aci apoi, ca acest'a impregiurare nu numai nu pote produce ne'interesare facia de stat, ci inca e potrivita a produce chiar contrariulu; de-ora-ce cetatieniloru li se da a intielege, ca dreptulu electorale nu e numai o marfa de vendutu, ci este unu favoru alu statului, pentru a carui esecere inse trebuie se-si implenesca — pre langa alte detorintie facia de stat — si detorintia contributionale. Tem'a de favore a partitei domnitorie, vorbitorulu o afla nefundata, de-ora-ce §. e forte chiar si ca atare nu se pote nici candu exploata in favorea unei seu altei partite.

E. Ivánka areta, ca calamitatile naturali vinu desu asupra Ungariei; dara nu se iau aceste in consideratiune, firesce ca multime de indreptatiti adesea trebuie se fie despoiati prin acestu § de dreptulu electorale. Se pronuncia deci contra §-lui, mai alesu inse pentru dispusetiunile relative la delicentii de pressa.

T. Péchy inca o data sustiene parerea separatu, si inca aci si din acelu motivu, caici e forte ingrigitu, ca fuctiunarii, ca dependinti de la ministeriu si mai ministerialisti decatu abusuri sub mantea acestui §, vessandu pre aletorioru dupa — placulu lor si interesulu partitei domnitorie. —

Punendu-se §. 12 la votare din punctu in punctu, se primi de maioritate conforme testulu originariu. Dispusetiunea asupra arestatiloru preventivi, fiindu 129 pro, si totu 129 contra, se deslega in favorea comisiunii centrale prin presiedinte; er dispusetiunea relativa la restantieri se primi prin votare nominale cu 141, contra 116 voturi. Absenti fiindu deci 153 deputati.

Siedinti'a se redica la 1/4 3 ore d. m.

In *siedinti'a de luni, 27 iuliu n. a. c.* sub presidiulu ordenariu, dupa cele formali si dupa presentarea de petitiuni — ce se stramitu comisiunii petitionarie

Urma ordenea de di: *Continuarea desbaterii specialei asupra novelei electorale.*

§-lu 13 investesce cu dreptulu electivu passivu pre toti cetatienii ce posedu celu activu si sunt de 24 ani si posedu cunoscentia limbii magiare.

C. Eötvös apera votulu separatu, prin care se esceptionedia de aci cei dejudecati pentru ori-ce criminalitate.

I. Olah apera votulu separatu si propune se se investesca cu dreptulu electivu passivu toti cei ce posedu celu activu, si dca nu ar fi intrudusi in conscriptiune.

E. Horn respinge votulu separatu, propusu de *C. Eötvös*; spriginisce apoi propunerea lui *I. Olah* si propune adausulu: comitii supremi, v-comitii, pretorii si primarii se nu fie investiti cu dreptulu passivu de alegere — pentru cerculu jurediptionii lor.

I. Paczolay apera testulu originariu.

C. Tisza propune, ca nici unu functiunariu se nu pote fi alesu in cerculu seu de activitate, dca nu cumva a demissionatu celu pucinu cu trei luni nainte de alegere.

I. Helfy anuncia, ca nu va mai partecipe la desbateru speciale; caici partii'a drepta se areta necapacitavera.

F. Pulszky se alipece propunerii lui *Tisza*; *E. Hedry*, *C. Eötvös* si *I. Szapary* se pronuncia contra propunerii lui *C. Tisza*.

La votare, §-lu 13 se primesce

contra 73 voturi — dupa testulu originariu. *A. Molnár* propune unu §. nou, care se dispune, ca deputatulu se-si de mandatulu si nainte de espirarea termi daca ar fi fost judecatu ca lipsitu de tulu electivu in urm'a vr'unei crime seu ar fi cadutu in crida.

I. Horvath primesce §-lu propusu de *Molnár*, propune inse a se esceptiona delictu politici.

Mai multi oratori se pronuncia ce §-lui subversante, in urm'a caror'a mai tea respinge §-lu de sub intrebare, pre de *A. Molnár*. —

La §. 14 propune *P. Nemesiu*, ca tulu de alegere se-lu pote eseroita toti proprietari, cari au avere nemiscatoria in dusa in cartea funduaria ca proprietate com ne'mpartita intre densii, dca acea prop tate cuprinde pentru fie carole atat'a seu venitu, catu cere legea ca se aibe fie aletorioru.

Declarandu-se reportoriulu pentru mirea acestui emendamentu, §. 14 se mesce dupa testulu originariu, de'mpre cu propunerea lui *Nemesiu*.

§-ii 15 — 22 dupa pucine deslu imprumutate, se primescu conforme testu originariu.

§-lu 23 dispune, ca limb'a manipulatia in comitetulu centrale se fie cea magiara.

D. Irányi propune eliminarea acestui caici elu violedia legea pentru egal'a indretatire a nationalitatiloru si este potrivitu nu pentru a agita pre nationalitatile nemagiare de ce inse magiarii trebuie se-se ferisca, viitorulu e nesciutu

Al. Maday plededia prelanga testu originariu, caici tiene a fi periculosu pe stat, a da nationalitatiloru *straine* ar contra magiariloru, latindu totu mai drepturile nemagiariloru, cari si asi nu areta multiamitori si indestuliti.

F. Wächter spriginisce propunerea *D. Irányi*, caici — desi recunosce indreptati de suprematia a limbii magiare in Ungaria totusi e nedreptu, ba chiar periculosu a d acestu principiu si peste marginea cetintiei, si cu violarea legii assistinti. Pe casatu, *Wächter* propunerea lui *Irányi*, pe stergerea simplu a §-lui, nu s'ar primi, propune, ca in privinti'a limbii comitetului centrale se se avisedia simplu la dispusetiune legii, articulu 44 din 1868.

A. Pulszky plededia pentru testu originariu.

G. Kapp spriginisce propunerea *D. Irányi*.

Min. *I. Szapary* se lupta a areta, ca §-subversante nu e nici superflu, nici contradicte legii de nationalitate, ci e chie necesariu pentru a delaturá multimea greutati obveniinde in casulu, candu act de la aletorior s'ar redige si'n limbele nationalitatiloru nemagiare.

Al. Csánády spriginisce propunerea *D. Irányi* cu tota resolutiunea.

C. Tisza indema se se tiena contu de legile assistinti, aretandu ministrului ca n'ar dreptu, candu sustiene ca prin testulu §-lu 23 nu s'ar viola legea. Primesce emendamentulu lui *Irányi* seu eventualminte propunerea lui *Wächter*, care totu la un'a merge.

I. Paczolay sustiene testulu originariu caici esperintia a invetiata, ca ori in casu specificu nu e dispusu espresu indreptatirea eschisiva a limbii magiare, in tote acelea casuri nationalitatile se nisuescu a eschide.

La votare, cu 67 contra 66 voturi, se respinse ideia lui *Irányi*, inse espresa dupa propunerea lui *Wächter*.

§-ii 24 — 31, dupa dispute scurte si cu nesce modificatiuni ne'nsemnate, se primescu conforme testulu originariu.

Siedinti'a se redica la 2 ore d. m.

Lege novelaria

despre modificarea si completarea articulu de lege V. din 1848 si transilvaneanu II, precum s'a votatu ca in Camer'a Dietei ungareci si e trecutulu la Casa magnatiloru.

Capitulu I.

Dreptulu de alegere.

§. 1.

La alegerea de deputatu pentru Diet'a tieriei — au dreptu de alegere

andu afara femeile, toti acei cetateni
cuti in tiara séu naturalisti, cari au
plinitu vrest'a de 20 de ani si cari au
statute statorite in §§. 1 si 2 ai artice-
ni de lege V. de la 1848, pre cum si
§§. 3 si 4 ai articolului II. din legea
transilvanena dela 1848, si cari calitati in
matorii §§. sunt normate mai cu de
menuntulu.

§. 2.

Pe privilegiale ce au custatu nainte
1848 in viitoriu nu se mai póte in-
meia dreptu da alegere; acei-a totusi,
si intru intielesulu articolului de lege
din 1848 si II. transilvaneanu, pe te-
mendu indreptatirei de demultu, au in-
tatu in care-va consemnatiune de alege-
ri pentru Dieta, dela 1848 pana la
1872 inchisivminte, — remanu in esser-
tulu dreptulu electorale pentru per-
ona loru.

§. 3.

In urbile libere regie si in cele cu
magistratu organisatu, au dreptulu de
alegere acei'a, cari posesiu ca proprie-
tate a loru eschisiva, séu cu societe,
respectivminte cu copiii loru minoreni
impreuna:

a) astfelu de casa, carea are celu
pucinu trei chilie (camere,) de locuitu, ce
adu sub contributiune dupa case, —
măcar de ar fi acea casa deocamdata
statuta de dare;

b) astfelu de pamentu, care este su-
susu la dare dupa venitu curatu de 16
dintr'insulu.

§. 4.

In acelea parti ale tierei, asupra
cara se estinde vigórea articolului V. de
lege de la 1848, se vor bucura de drep-
tulu de alegere acei-a, cari in comunele
mari si mice — posesiu ca proprietate
loru eschisiva, séu cu societe si resp.
copiii loru minoreni impreuna — 1/4
sessiune intru intielesu urbariale lu-
tu, séu alte pamenturi de asemenea
estensiune, ori pre alu cărui nume din-
cei ar fi acésta possessiune scrisa in car-
ta funduaria.

De asemenea estensiune cu unu
patrariu de sessiune urbariale se privesce
celu pamentu, a cărui dare este celu
pucinu atât'a, câtu se platesce dupa pa-
trariulu de sessiune, intru intielesulu ur-
bariale de pana acuma, celu cu darea
si mica tassatu in accesasi comuna.

Er déca in care-va comunitate n'a
existu urbarialitate, atunci patrariulu
de sessiune urbariale celu cu dare mai
mica tassatu va fi a se luá din aceea din-
tre comunele vecine, unde referintiele
si influentia asupra valórei pamentului
si vertosu se aseména referintieloru
comunei de sub intrebare.

In partile din confiniulu militare
provincialisatu, incorporate comitateloru
Ciu-Bodrog, Temesiu, Torontalu si
Arasiu, precum si in comitatulu Seve-
nului, possessiunea de pamentu de sub
cultura de *diace* jugere câte de 1600
stangeni □, mai de parte in comitatele
Bucoculu de medilocu, Crasna, Zarandu,
si districtele Cetatei de pétra, Iazigiei-
maniei si a Haiduciloru — *optu* jugere
de 1200 stangeni □ se considera
de asemenea unu patrariu de sessiune ur-
bariale.

De pamentu sub cultura au a fi lu-
te — locurile de case din comuna (in-
vilanele,) gradinele, viniile, agrii (pa-
menturile de aratu,) si livedile séu fena-
le.

§. 5.

In acele parti ale tierei, asupra cá-
ra se estinde vigórea articolului II. alu
legii transilvanene, se vor bucura de
dreptulu de alegere acei-a, cari in comu-
nele mari si mice, fora a socoti darea de
stigu personale si adausulu pentru des-
crinarea pamentului, platescu 8 fl. 40
ca dare directa de statu.

Afara de acesti-a, fie-care comuna,
ora afara de cei indreptatiti pe teme-
ndu articolului XII. alu legii transilvanene
dela 1791, numera celu pucinu 100 de
muri, participa la alegerea de deputatu
statale prin *duoi*, ér comunele mai mice,
in unu representante, liberu alesu.

§. 6.

Mai departe au dreptu de alegere
acei-a:

a) cari ca proprietate eschisiva a
loru, séu cu societe, resp. cu copiii loru
minoreni impreuna, in modulu amintitu
la §. 4, posesiu astfelu de casa, care
este tassata cu dare de statu dupa unu
venitu curatu alu ei de celu pucinu 105
fl. la anu;

b) cari sunt tassati cu dare de statu
dupa unu venitu curatu de celu pu-
cinu 105 fl. la anu — din pamentulu ce
posesiu in modulu amintitu sub a) séu
din propriulu capitalu, séu din ambele
impreuna luate;

c) cari ca comercianti (negotiatori),
séu fabricanti sunt impovariti cu dare de
statu dupa unu venitu anuale celu pu-
cinu de 105 fl.;

d) cari ca meseriesi (maisteri,) in
urbile regie si cele cu magistratu orga-
nisatu, platescu dare de statu dupa unu
venitu anuale celu pucinu de 105 fl.;

e) cari ca meseriesi in comunele
mari si mice platescu dare de venitu
celu pucinu dupa unu ajutoriu.

§. 7.

Mai au dreptu de alegere si acei-a,
cari conformu articolului de lege XXVI.
din 1868, platescu dare dupa unu
venitu celu pucinu de 105 fl. tassabile
in clas'a prima, séu celu pucinu de 700
fl. tassabile in clas'a a dóu'a; mai de parte
acei functionari de statu, municipali si
comunali, cari platescu dare dupa unu
venitu de a dóu'a clasa — celu pucinu
de 500 fl.

§. 8.

In casurile espuse in §§. 6 si 7 se
recere, ca alegatori ce sunt se suscep-
a in consemnare pe bazele amintite, déjà
in anulu de mai nainte se fie fost tassati
cu dare de statu dupa unu venitu celu
pucinu ca mai susu statoritu.

§. 9.

Fara privintia la venitu — se vor
bucura de dreptulu de alegere: membrii
academiei unguresci de sciintie, profes-
orii, artistii academici, doctorii, advoca-
tii, notarii publici, geometrii, chirurgii,
farmacistii (apotecarii,) economii diplo-
ma i, forestierii diplomati si montanistii
diplomati, preotii, capelanii, notarii
comunali, invetiatorii si crescetorii di-
plomati de copii mici — in acelu cercu
electorale, unde locuescu stabilmente.

Pentru ca in sa preotii si capelanii
se póta indeplini dreptulu de alegere
se recere, ca ei se fi in aplicare officiosa
ca atari in care-va comuna bisericéscă.

Er professorii, invetiatorii, cresce-
torii de copii mici si notarii comunali,
in acelu casu au dreptulu de alegere,
déca in statiunea loru au fost numiti,
alesi séu in oficiulu loru confirmati —
intru intielesulu legii.

§. 10.

Nu au dreptu de alegere, măcar ca
potu areta vre-ru'a dintre calitatile insi-
rate in §§. mai susu, cei-ce stau sub
potestatea parintésca, sub tutela séu
sub stepanu.

Se considera de statatori sub ste-
panu — invetiaceii de la comerciulu
(negociatori) si de la meseria, precum si
servitorii din servitiu privatu si publicu.

Oficialii la economia nu sunt priviti
de statatori sub potestatea de stepanu.

§. 11.

Nu potu esserce dreptulu de alege-
re, si prin urmare nu potu fi susce-
puti in consemnatiunea alegtoriloru:

1. Cei din servitiu activu in statulu
armatei, séu soldatii marinari, militanii
(honvedii,) cei in timpulu servitiului loru
activu tramisi in concediu provisoriu;
dar intre acestia nu se numera rovistii
si militanii convocati intru intielesulu
§-lui 36 alu articolului XL. din 1868 si
§-lui 1 alu articolului XXXII. din 1873
pentru revist'a de controla séu pentru
essercitiu provisoriu in arme.

2. Gardii finantiali, contributionali
si vamali;

3. Pandurii pentru securitate.

4. Deasemenea cei pentru politia
de statu, cea municipale si comunale.

12. §.

Nu potu luá parte la alegere, si asiá
nici nu potu fi conscrii intre alegatori,
măcar pre ce temeiu li ar compete de
altmintreliá dreptulu de alegere —
aceia:

1. Cari sunt condamnati la inchisóre
pentru crima séu delictu, séu pentru
vre-ru' delictu de pressa din cele insirate
in §§. 6, 7, 8, 9, 10, 11 si 12 ai arti-
culului XVIII. de lege dela 1848, pre cátu
tiene timpulu de pedépsa;

2. Cei-ce pentru crima séu delictu
se afla in arestu preventivu prin decisu
judecatorescu, redicatu la putere de
dreptu;

3. Cei-ce s'au judecatu la pierderea
dreptului de alegere, pe timpulu pre
cátu s'au judecatu prin sentint'a trecuta
in valóre de dreptu;

4. Falitii (bancrutatii,) pre cátu timpu
concurusulu nu este sistatu;

5. Aceia, cari pre anulu premersu celui
de conscriere, respectivminte de rectifi-
care a conscrierii, nu si-au respunsu darea
directa ce au de a plati in cerculu de
alegere.

§. 13.

Alesu póte fi ori-cine este alegeto-
riu, déca au implinitu vrest'a de 24 ani
si este in stare a corespunde acelei di-
spositiuni a legii, cá limb'a legelatiunii
este cea magiara.

§. 14.

Cátimea de dare ce se recere pen-
tru legitimarea dreptului de alegere, se
adeveresce prin carticéa de dare, prin
certificatu dela oficiulu de dare, séu prin
éstrasu din cartea comunale (tabel'a B)
despre dările directe.

Proprietatea de pamentu si de casa,
in casu de indoiéla, trebuie se se dove-
desca — acolo unde essiste carte fun-
duale, prin éstrasu din acésta carte, pre
aiuriá — prin alte documente doveditó-
rie de proprietate; câtimea pamentului,
prin éstrasu din Catastru, séu din cartea
despre impartirea pamentului.

In casurile de proprietate comuna
in composessoratu, partea in avere séu
proportiunea in venitu este ase dovedit
prin documentu publicu séu prin astfelu de
protocolu alu composessoratului, care
déjà a servitu de basa la impartirea ve-
nitului comunu.

Pe temeulu unei atari averi nemi-
scatórie, care se afla introdusa in cartea
funduale pe numele mai multoru proprie-
tari, fora otarirea partii fie-cáruia, se ia
de legitimatu dreptulu de alegere pen-
tru fie-care proprietariu numitu in car-
tea funduale, déca acea avere nemisca-
tória, fie dupa marimea, fie dupa veni-
tulu ei, cuprinde de atátea ori atá'ta pa-
mentu séu atá'ta venitu, cátu prescrie
acésta lege ca conditiune pentru indrep-
tatirea electorale, cáti proprietari sunt
numiti in cartea funduale.

Averea opemnorata (zalogita) pe
timpulu alegerei, dá dreptu de alegere
celui ce o tiene in pemnu.

§. 15.

Cine in locuri unde se afla carte
funduale, pretinde a i se reconosce drep-
tulu electorale pe temeulu unei averi
nemiscatórie, dar elu inca nu este intru-
dusu in cartea funduale ca proprietariu,
aceluia se va dá dreptulu de alegere,
déca va areta:

a) cumca este in possessiunea acelei
averi;

b) cumca acea avere este proprie-
tatea sa dupa dreptulu de mostenire, séu
cumca i compete prin agonisire dupa
dreptu, séu in urmare intempletei re-
gulári a pamentului;

c) cumca — procedur'a de eredi-
tate séu este in cursu, séu déca nu este,
cumca caus'a de ereditate, respectivminte
de transpunere a averii — déjà s'a in-
sinuatu pentru tassarea competintieloru
erariali;

d) cumca darea ce se cuvine dupa
aceia avere nemiscatória se platesce de-
catra celu-ce pretinde dreptulu electo-
rale pe temeulu aceleia.

Dar si in casurile acestui §. numai

asiá se va reconosce dreptulu de alegere
pentru unu atare pretindietoriu, déca
aceia persóna, pre a cărei nume este scri-
sa proprietatea in cartea funduale, nu
pretinde dreptulu de alegere pre teme-
ulu totu aceleiasi averi.

§. 16.

In acele comunitati ale provincialisa-
tei granitie militare, unde essistu co-
muniuni de casa, déca averea comuna de
pamentu ajunge câtimea statorita in §. 4,
dreptulu de alegere lu-va practicá ca-
pulu comuniunei de casa.

Er decá membrii comuniunei de
casa, pre langa remanere in legatur'a
comuniunei de casa — au impartitu in-
tre sine averea nemiscatória comuna,
toturoru acelora se va dá dreptulu de
alegere, cari au atá'ta avere nemiscató-
ria, cáta s'a normatu in §. 4.

Beregson, comit. Temesiu, 18 iuliu 1874.

(Explicári.) In Nrulu 55 alu *Albinei*,
binevoindu onorabil'a Redactiune a-mi pu-
blicá corespondint'a indreptata catra domni
invetiatori romani, gr. or. petreuta de mai
multe glóse, vinu a rogá se mi se permita a
respunde la unele totu pre calea publicitatii.

Caus'a pentru carea tramisei spre pu-
blicare acea corespondintia si in „*Lumina*“ —
este, cáci nu toti invetiatorii diecesei nóstre
si mai cu séma cei din partile Biharei sunt in
stare a-si procurá „*Albina*“, dar avendu mai
fieceare biserică fóia officiosa, doriám se póta
luá cunoscentia despre cuprinsulu punteloru
propuse de mine.¹⁾

Noi invetiatorii pururiá ne-am radie-
matu si ne radiemámu pre intieleptiunea bar-
batiloru nostri luminati din sinode si con-
gresu, si credu cá nici odata nu va fi trebuintia
de a li aratá noi — „*cum se potu satisfacé*
acelea.“²⁾

Pana candu dara totu cu inspectori de
onóre, pre cari il — omorimu cu onórea; cáci
— onóre in cóci, onóre in colo, dar pana e
lumea nu se póte totu cu minciun'a. Séu n'a-
jungu scólele nóstre 3-4 mii fl. cátu s'ar dá
unoru barbati demni de a fi Inspectori? Dar
déca ad-mane cu starea actuala a Inspectiu-
nei nóstre — de cinste — am perde scólele, de
unde si pentru ce atunci — fondu scolariu?³⁾
Revisorii se voru indestulá cu onórea, precum
Inspectorii servescu astadi.

Daca odata noue ni se specialisedia si cu
intetire se ceru percentele nóstre, atunci rogu
se mi permitu a crede, cá si noua ni se va
concede măcar atá'ta dreptu, ca se ni facemu
celu pucinu unu proiectu specialisatoriu de
pensiuni.⁴⁾

Din fondulu dela serbi primitu, déca
s'ar premia ici-coliá câte unu opu scolariu,
credu cá prin ast'a nu s'ar comite nici o gre-
siéla, si cu atá'ta mai pucinu ar secá fondulu,
ba din contra amu cástigá multu; altmintre,
de unde ni vom scamotá autori? cine si-va
bate capulu cu carti didactice — de cari du-
cemu atá'tu de mare lipsa? Si la fine — ce
mai scóle fara carti!⁵⁾

¹⁾ Cu nedreptu impare a se supune, cá
dóra noi am luá in nume de reu acea trami-
tere. Caus'a pentru care noi am dori se fimu
inasciintati despre tramitarea cutáruí articulu
si la alta fóia e: ca se ne potemu orientá in
privint'a timpului si modului de publicare.
Noi in fóia nósta ne am datatu a acomoda
tóte programei si — cunoscentiei nóstre des-
pre lucruri, apoi — astfelu déca nu scimu cá
cutare conceptu are se apara si in alta fóia,
venimu in contrastu cu publicatiunea sub
acelasi nume si titlu in cealalta fóia. Ast'a
este totulu. — *Red.*

²⁾ Adeca necesitatile si pretensiunile
domniloru invetiatori!? — Vorba se fie. — Noi
érasu suntemu convinsi, cá domnii membri si
sinodeloru si ai congresulu multu mai bine
sciu despre lipsele si trebuintiele domniloru
invetiatori, decâtu se scia modulu, posibilita-
tea, de a le satisfacé. En se cugetámu nitelu!
Red.

³⁾ Er o n'entielegere. Fondulu scolariu,
ori cátu de bino administratu, nu póte dá
venitu nici pentru sustinerea unei prepa-
rande bune — pe séma celui — aprópe *unu*
milliónu de poporu de sub ambele diecese. Ei
bine: Se desfiintámu preparand'a — pentru
ca se potemu solvi din fondulu oi 3-4000 fl.
administratiunei scolari? — *Red.*

⁴⁾ Adevérule e, cá vreti se faceti obser-
vatiuni la statoririle in acésta privintia ale
Sinodulu diecesanu din Aradu. Ei bine:
pofimtu sub acestu titlu! — *Red.*

⁵⁾ Asiá simplu si unilateralmente lu-
andu, ai dreptate. Dar noi — suntemu mul-
*

Am spus si repetu, că curescu se vor incepe sedintile Reuniunilor si conferintelor invetiatoresci, apoi acă este ocaziunea binevenita pentru dă statorî modulu pentru contielegere comuna.

Rogu pre On. Redactiune, să primăscă respectuos a si adenc'a mea multumita pentru interesarea ce la tōta ocaziunea, candu numai este vorb'a de sōrtea scōleloru si a invetiatoriloru binevoesce a manifestă. Fie asecurata că corpulu invetiatorescu, carele altmintre in totu timpul a fost spriginitu cu amieabili svaturi, pururiă va fi recunoscatōriu. E. Andreescu.

L. Sabesiu, (Ardelu), 1 aug. n. 1874.

(La scandalulu electoralu cu passivitate activa-practica!) Notitiile pucine, dar prē nimerite din nrulu 55 alu stimatei Albine, despre ultim'a alegere de deputatu distale in Sabesiu, ori cātu de agere imparu, nu intreocu adeverulu, ba sunt fōrte blande — in unele privintie. Fie-mi permisū spre binele nostru nationale, a mai adauge cāte-va pucine ce sunt neconditionatu de lipsa si de interesu publicu.

Caracteristica mai buna a personelor respective si a situatiunii politice, ca cum a facutu-o „Albina,” neci celu mai bunu cunoscutōriu de cauza n'o face.

Situatiunea politica din Sabesiu, croita de pretinsii actuali conducetori politici de acolo, este intr'adeveru pestilentia!

Coruptiunea inteligentiei in mare parte este turcōsca, ēra nemoralitate — chiar strigatōria la ceru!

Dovēda — alegerea prima de la 1872 a fie-iertatului Groisz si a — Ddieu scia, de unde adausului — Măriday Bēla, carele din urma acuma in dieta stă — casti Măday, se sucēscă grumadii la totu sufletulu romanescu! Dar atunciā ce s'a facutu, s'a facutu pre aseunsu, in tacere. —

Acuma la alegerea in loculu lui Groisz, grosulu coruptiunii si a cinismului celui mai nerusinat a eruptu in tota goletatea sa. Celu ce vrē să vēdia una nimerita ilustratiune, postēscă a ceti unu numeru de pre acelu tempu alu dinariului „Független Polgár” din Pesta, si — afundu stricatu va trēbui să fie, ca sē nu se scandalisedie pana in adunculu sufletului!

Inteligenti'a romana din Sabesiu, de si avea in mana puterea la ori ce actiune, de parte ca sē suscepă macaru acuma vre-o lupta politica romana nationale, pro cum cu destula efronteria se lauda că face, — a asceptatu cu doru si cu sete elemosin'a desperatiloru si serantociloru, pre cum astēpta cersietōriulu la capulu podului, ignorandu, calcandu in petiore fara frica, fara pudōre — nu numai solidaritatea, nu nica tocmai program'a, ci demnitataea nationale chiar!

Dupa moartea lui Groisz candidatii pentru Sabesiu resarira ca buretii, cari de cari cu deosebite recomandatiuni si promisiuni mai mandre, in bani si in — altelo cāte de tōte, astfelu in cātu Sabesiulu deveni pre acelu tempu Mecca pentru toti ologii si orbii, remasi inderetru — in calator'ia spre corpulu legelativu magiaru.

Deci nu e mirare, că si inteligenti'a se desbină in mai multe fractiuni; mai toti erau interesati, mai toti sereau cu gur'a deschisa prin aeru sē prinda cāte unu firu unu cu miere domnēscă magiara. Ce ar si potē sē fie mai dragu si mai pretiosu, unoru domni Romani ca Balomiri, Paraschiviu etc. etc.

Dupa multa lupta si fragmentare, duoi feti mandri si alesi se afirmara in pusetiunea din Sabesiu: unu diupanu Ordody si altulu Apáthi, cestu din urma de altmentrea omu de omenia: cum se dice, ca profesore la universitate din Pesta. Conferintiele inteligentiei romane remasera vorbe de conferitie, cāci luminele poporului totu se despartira, de-ōra-ce candidatii, dupa cum se latise secretulu publicu, unulu

tiamiti cā scimu, de unde crede dlu Andreescu sē se iēe banii; lasāmu apretuiera cererei celoru ohiamati de a o resolvā, si taro ni-ar placē sē sciomu si pre dlu A. acolo, ca sā aibe ocaziune d'a se convinge si — d'a convinge. Alu nostru scopu nu este d'a curmā sperantiele, ci d'a face sē se cugete multu si bine, ca sē se afe modurile corespondiatōrie practicamente. — Red.

promitea 2000, altulu 3000 fl. Apoi — onōrea nationale si morale a inteligentiei romane din Sabesiu — poteti socoti la ce proba groa se supuse! 2000, si — 3000!!! Care onōre din Sabesiu va resiste?!?! . . . Dar inca promisiunile colaterali, sioptite in urechia despre protectiuni — in cōci si in colia!!!

Matadorii erau: santii parinti Tupeiu si calugerulu Bica, apoi — modelulu de virtute — avocatulu Busnita si — Maria Sădlu Parascheva, functiunariu publicu regescu ung. cu inca nesce sasoice cunoscute gurarietie. Prim'a pārghita a masinei, conduse din Pesta, erā socorulu dlui A. Romanu, adjutantulu dlui I. Hoszu, dupa cum a scrisu „Független Polgár.” — Cu unu cuventu, totu omeni alesi, din scōl'a lui Zsiga bacsi; pre care in sa discipulii — Pau intreocutu multu si fōrte! —

La alegere lucrū frescu, cei mai multi si mai puternici, si mai propiti — remasera invingetori cu Ordody, recomandatulu celoru de la putere in timpululu de astadi — in Budapesta.

Lucrurile de dupa culise — voru est asemene si ele la lumina, cāci acēsta flagrante crima politica, nationale si morale, trebue sē fie lumei deplinu conosecuta, ca ea sē scie pre venitoriu justu pretiui pre unii anumiti din Sabesiu.

Tōte acestea ar fi cum aru fi, dara nu sciu, cum sē potē cualificā si esplicā portarea functiunariiloru publici regesci; si cum s'ar potē mai potrivitu numi si stigmatizā fientiele, ce in astfelu de modu degradatōriu — de atātea ori sciu amagi si seduce si blamā pre bietulu poporu, totu spre daun'a sa!! Juru imprejuru aicia nu potemu dori alt'a, de cātu ca onorabil'a Redactiune a Albinei sē plinēscă promisiunea facuta facia cu astfelu de creature miserabili, sē li traga masca si sē li apese pre frunte semnul lui Cainu, ca sē-i cunōscă tōta lumea din departe si sē se scie ferī de ei; cāci altmintrea pururiā vomu fi de risulu si batjocura vecineloru popōra, dedate a ni aruncā mereu in ochi, cā prin nemoral'a sufletului nostru, adeca a inteligentiei poporului, am fost de seclī, si suntemu astadi si vom remanē „pururiā sclavi in vechiulu nostru pamentu!”

Am voi sē vedemu esplicata si tacerea ce onoratulu corespondinte din Sabesiu alu „Gaz. Transilv.” a observatu facia de acēsta abnormitate, pentru cā l'am conosecutu omu cu caracteru resolutu, si — in acestu casu?? Mai tardiu mai multe — deca voru fi de lipsa. T. M.

Giula-germana, diu'a de S-Ilie, 1874.

(Scandalu nou cu preotulu D. Nica!) Onoratulu publicu alu Albinei este conosecuta lung'a si ne-adormit'a cērta a poporului nostru cu preotulu Nica, pentru viēt'ia sa festelita, pentru carea fie care bunu crestinū se rusina de lume.

Cātu e de mare Dieces'a Aradului, preoti degradati ca — Miclosi din Radna si Nica din Jula, nu se mai afla; si — totusi nu este vindecare reului! Se scandalisedia lumea ici, se infiora — colo: dar consistōriulu puru bisericescu nici cā i pasa!!

Patru ani de dile, decandu noi ni mancāmu viēt'ia cu alu nostru si decandu implorāmu indurarea episcopului intr'ajutoriu! In fine est o sentintia consistōrială, ca numitulu nostru preotu dōue luni de dile sē nu se atinga de patrafiru si in terminu de 14 dile — person'a cu carea traiesce si carea lu-degrada, sē fie escortata cu putere fizica de la elu.

Timpulu pedepsei consistōriali trecū si — astadi parintele (relelor!) voiā sē intre in biserica, unde in sa poporulu dejā erā adunatu asteptandu pre preotulu substituitu pentru timpululu de pedēpsa, apoi — ce sē vedi! Preotulu vrē sē intre oblu in biserica; poporulu nu vrē sē-lu lasē, nu vrē sē-i se intine santulu locasiu! Preotulu arēta o scrisōre, carea l'ar indreptatī; poporulu nu adă destula acea dovēda!

In fine se afla 2-3, cari iau partea preotului; se nascu certe aprigi, in urma frecāri, trageri — impingeri; preotulu o tulesce a casa!

Larm'a, cērt'a, frecarile se potolescu; poporulu se imprascia: acēst'a este servitulu dumnediescu la marea serbatore — pentru

Romanii, dreptu credintisi ai Orasiulu Giula-germana!

Desteptare, indreptare, parintiloru din Aradu!!

Varietati.

(Ilustratiunea magiara: „Vasárn. ujság.”) in nrulu seu de dominēca, in 2 augustu, ne surprinse in — fruntea sa cu portretulu si biografi'a dulcelui nostru poetu Alessandri. Portretulu este — frapante; ēr biografi'a (ste — din veri-ce puntu de vedero — bine lucrata. Scriitoriulu (Bágyai,) se vede nu numai bine versatu in istor'ia literaturēi, si specialmintē a poiesei romane, dar — conōsce bine — directiunile si persōnelo. Unu picu de politica inca nu lipsesce, politica — nu atātu chiar politica, dar — literaria. Descrierea lui Alessandri ici colia se abate, firesece prin concesiu literarie — la Titu Liviu Maiorescu, ministrulu de culte si instructiune publica astadi in Romania, si — asupra acestui-a inca se revērsa unele radiēageru luminatorie. Ast'a de o parte; ēr dalt'a — directiunea limbistica a societati acadēmicē din Bucuregi — si-primesce si ea, cā din intēplare, unele dintre loviturile ce i le au datu Alessandri si Maiorescu in Bucuresci si Iasi. Acēst'a este ce — nu potemu aprobā; dar — cu atātu mai multu suntemu incantati de mandrulu versu „Emmi,” alu laureatulu nostru poetu, ce in data dupa biografia, ca de proba se publica intr'o traductiune non-plus-ultra, ce face onōre sublimeloru ideie romane, dar si artei si priceperēi traductōriului. De multu limb'a magiara nu va fi espresu cugetu atātu de nobili si sacre!

In acelasu numeru „Vasárnapi Ujság” — se mai ocupa multu de Romani, cāci publicandu vr'o siēse colōne din Notitiile de calator'ia de la Reclus, ajunge tocmai a descrie multe pārti frumōse din Transilvania si asiā aduce si dōue tablouri mari, unulu alu bisericei de la Densusi langa Hatiegu, altulu despre portulu Romaniloru din acelesi pārti. Astfelu acestu nru in partea sa princip ale se ocupa de Romani, cēa-ce de altminterea nu este raritate, — spre onōre i fiie disu. —

(Program'a concertului,) ce se va dā in sēr'a de 10 augustu (29 iuliu) 1874 in Dēva: Partea prima: 1) „Farfara Militara,” de Ascher, esecutata pe piano de Domn'a Iulia de Miclosiu si Domnisor'a Minerva de Draghiciu; 2) „Duetu din opera Trovatore,” cantatu de Domn'a Constantia de Dunca-Schiau si D. Aureliu Dunca; 3) „Potpuriu din arie romane,” esecutatu pe viōra de Dlu Simeonu Piso; 4) „Valsu,” de Chopin, esecutatu pe piano de Domn'a Iulia de Miclosiu; 5) „Balcescu murindu,” romantia de Mezzeti, poiesia de V. Alessandri, cantata de D. Aureliu de Dunca. Partea secunda: 6) „Mare fantasia din opera Lucia” si „Steluti'a,” arie romane, esecutate pe piano de Domnisor'a Minerva de Draghiciu; 7) „Adio la Patria,” cantu romanu, poesia de Bolintineanu, cantatu de D. Aureliu de Dunca; 8) „Mersu Romanu,” in onōrea Asociatiunei, compusu si esecutatu de Domnulu Simeonu Piso pe viōra, Domn'a Iulia de Miclosiu pe piano si D. Aloisiu Cerni pe violoncelu; 9) „Duetu din opera Rigoletto,” cantatu de Domn'a Constantia de Dunca-Schiau si C. Aloisiu Cerni. — Am spusū dejā, cā dupa finirea concertului se va trage loteri'a pentru terminarea bisericei romane din Dēva —

(Multimea de advocati in Ungaria.) Din incidintele legii pentru advocati, guvernulu ungurescu publicā date despre advocatii de astadi in Ungaria si Transilvania, adeca pentru o poporatiune de 13 millioe de suflete. Dupa datele publicate nrulu advocatiloru cu diplome este de 4023. Numai in capital'a tierei, Budapesta cu 280,000 de locuitori, se afla advocati 675! Astfelu se continua proportiunea pana diosu in orasiēlele de cāte 2-3000 suflete. In Posionu buna ōra, cu poporatiune de ce-va peste 30,000 de suflete, numerulu advocatiloru e: 107; in Oradea-mare — 104, in Aradu — 81, in Temesiora — 68, etc. etc. —

Provocare.

P. T. Dd membri ai Reuniunei invetiatoriloru romani gr. or. din dieces'a Caransebesiului sunt recercati cu tōta stim'a cuvenita, a tramite la subscrisulu presidiu — multu pona la finea augustu a. c:

a.) „Temele,” despre cari voru voi a disertā la adunarea generala tienēnda in acestu anu; pentrucā acelea se receru ne-aperatu la completarea programei. Disertatiunele conformu §-lui 17 lit d) din statute, voru avē sē se tiena curatu de sfer'a Reuniunei. b.) Competintiele ce s'au deobligatu a

solvī ca membri, sē binevoēsca a le depozita la cass'a Reuniunei, ca asiā sē se pōta aplicarea §-lui 5 din statute.

c.) Specialmintē atragemu atēntiune aceloru domni membri, cari in anii trecū au ascultatu cursulu agronomicu, ca sē va a-si comunicā esperintiele castigate, si actiune prin disertatiuni bine aplicabili pentru neceitatile nōstre, pentru ca asiā si in acestu ramatātu de importante, sē se pōta face prgresu intemeiatu pe ratiune.

Lugosiu, in 17 Iuliu 1874. st. v.

Vasilie Nicolescu m. p. presiedutele Reuniunei. Demetriu Gasparu m. p. notariulu Reun.

Indreptare: La concursulu, publicatu a trei-a ōra in nrulu 55 a Albinei, pentru parochi'a vacante Clopodia, comitatulu Temesului, protpresviteratulu Versietului, s'a pusu d gresiēla terminulu pre 14 augustu, locu de 4 augustu cal. v. cēa-ce pr acēst'a se corege. — Redactiunea

Publicatiuni tacsabili.

Concursu

Conformu decisului Venerabilului Consistoriu diecesanu din Aradu de sub Nr. 621/ep.185, 1874, referitoriu la edificare unei scōle romane confesiunali in comun'ia Fibișiu, comit. Timisiu, subscrisulu comitetu parochialu, prin acēst'a deschide concursu de licitatiune minuēnda.

Edificiulu este pretiuitu la 5445 fl. 86/100 cr. v. a. Doritorii, de a intreprinde zidire scōlei acēsteia, suntu avisati a se infaciā in diu'a de licitatiune, adeca in 6/18 augustu 1874, in localitatea casei comunali, unde pr langa depunerea vadiului usitatu dupa pretiulu de estimatiune, se va intreprinde licitatiunea si inchieierea contractului, carea conformu ordinatiunei V. Cons. Nr. 1274/ep. 457 1871, se va substerne Veneratului Consistoriu diecesanu spre revisiune si ulterioaru aprobare.

Planulu edificānde scōle, procumu in conditiunile, se potu vedē in faci'a locului presidiulu comitetului parochialu. 1 — Fibișiu, in 21 Iuliu v. 1874.

Demetriu Miutiu m. p. Nicolau Lepa m. p. Presied.comitetului par. not. comit. parochialu

Concursu.

La scōl'a comerciala si reala, impreunata cu Gimnasiulu publicu romanu gr. or. din Brasiovu, devenindu vacantu trei posturi profesorali, se escrie pentru ocuparea loru concursu cu terminulu pana la 20 augustu (:1 septembre:) a. c. si anume:

1. postulu de profesoru pentru limb'a siliteratur'a magiara;
2. postulu de profesoru pentru chemia si Istori'a naturala;
3. postulu de profesoru pentru matematica si fizica.

Competitorii sē binevoēsca a se adresā catra subscris'a Eforia scolara pana la terminulu aretatu, asternandu pe langa petitiune si actele, prin cari se dovedēsca: a) cā sunt de natiunalitate romana si de religiunea ort resaritenă; b) cā au conduita morala si politica buna; c) cā sunt sanetosi; d) cā au calificatiunea receruta pentru postulu la care concuredia. — La dejudecare calificatiunei servece ca cinosura statutulu organicu alu Metropoliei romane ort. res. din Ungaria si Transilvania si Regulamentulu archidiecsanu pentru esaminarea profesoriloru dela scōle secundarie romane confesionalu. —

Salariulu anualu impreunatu cu fiecare din aceste posturi este de 800 fl. v. a., prospectu de inaintare si dreptu de pensionare,

Celu alesu de profesoru servece anulu primu de proba, ēra dupa acēst'a se intaresce ca profesoru definitivu numai dēca va fi depusu esamenulu de profesoru prescisu. 2-3

Brasiovu 1/13 Iuliu 1874.

Efori'a scōleloru centrali romani ort. res.